

Міністерство освіти і науки України

**Волинський національний університет
імені Лесі Українки**

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

**Світлана ЧЕРНЕТА, Вікторія СТЕПАНЕНКО,
Олена БЄЛКІНА-КОВАЛЬЧУК, Андрій КОЛОСОК**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ
БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ,
231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА,
232 СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

**Луцьк
2024**

УДК 378:001.89(072)

М 54

Затверджено вченою радою факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 1 від 28 серпня 2024 року)

Рецензенти:

- Олексюк Н. С.** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
- Сойчук Р. Л.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету
- Мартінова Л. Б.** – доктор економічних наук, професор, заступник директора з навчально-методичної роботи Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

М 54 **Чернета С. Ю., Степаненко В. І., Белкіна-Ковальчук О. В., Колосок А. М.**

Методичні рекомендації до структури та змісту кваліфікаційних робіт здобувачів освітніх ступенів бакалавра та магістра спеціальностей 011 Освітні, педагогічні науки, 231 Соціальна робота, 232 Соціальне забезпечення / С. Ю. Чернета, В. І. Степаненко, О. В. Белкіна-Ковальчук, А. М. Колосок.. Луцьк: Волинськ. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2024.. 141 с.

Методичні рекомендації містять основні вимоги до структури та змісту кваліфікаційних робіт, організації їх написання, порядку захисту та оцінювання.

Для здобувачів, які здобувають освітні ступені «Бакалавр» та «Магістр» спеціальностей 011 Освітні, педагогічні науки, 231 Соціальна робота, 232 Соціальне забезпечення, наукових керівників та рецензентів.

УДК378:001.89(072)

- © Чернета С. Ю., Степаненко В. І.,
Белкіна-Ковальчук О. В., Колосок А. М., 2024
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	7
2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ПРОБЛЕМАТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	9
3. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗГІДНО ЗІ СТАНДАРТАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	23
4. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	25
5. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ, НАУКОВОГО КЕРІВНИКА І РЕЦЕНЗЕНТА.....	45
6. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	49
7. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	50
8. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	67
9. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ.....	83
10. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	90
11. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101
ДОДАТКИ.....	108

ВСТУП

Кваліфікаційна робота є одним із видів атестації здобувачів освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях. Виконання кваліфікаційної роботи та її захист перед екзаменаційною комісією є перевіркою підготовки фахівця до самостійної діяльності з обраної спеціальності, освітньо-професійної програми, його спроможності самостійно аналізувати стан проблем у певній галузі науки, розробляти необхідні пропозиції [10].

Методичні рекомендації до структури та змісту кваліфікаційних робіт здобувачів освітніх ступенів бакалавра та магістра спеціальностей 011 Освітні, педагогічні науки, 231 Соціальна робота, 232 Соціальне забезпечення розроблено відповідно до:

– Законів України: «Про освіту» [20], «Про вищу освіту» [17];

– Стандартів вищої освіти України:

- для першого (бакалаврського) рівня галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальностей 231 Соціальна робота [23], 232 Соціальне забезпечення [24];

- для другого (магістерського) рівня галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота [22], галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки [21].

- Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 80 «Соціальні послуги» [19];

- Положень Волинського національного університету імені Лесі Українки:

- Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки [13];

- Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки [15];

- Положення про екзаменаційну комісію щодо атестації осіб, які здобувають перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівні освіти [11].

- Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проекти) [10];

- Положення про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів освіти

Волинського національного університету імені Лесі Українки [14];

- Положення про систему запобігання та виявлення та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки [16].

– Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки [5].

– Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [9] та ін.

Методичні рекомендації стануть у нагоді здобувачам освіти освітніх ступенів бакалавра та магістра зазначених вище спеціальностей під час виконання і підготовки ними до захисту кваліфікаційних робіт, їх науковим керівникам та рецензентам.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота являє собою самостійне індивідуальне завдання навчально-дослідницького, теоретико-прикладного, чи проєктно-конструкторського характеру, є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, умінь їх застосовувати для виконання конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних і виробничих завдань.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає: систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних компетенцій за відповідною галуззю, формування навичок застосування знань під час розв'язання конкретних практичних, науково-методичних і науково-технічних завдань; розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних та науково-практичних досліджень; набуття досвіду з аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, набуття досвіду з їх прилюдного захисту.

Кваліфікаційна робота повинна представляти закінчену розробку актуальної наукової або прикладної фахової проблеми. Вона повинна:

- бути актуальною, виконаною на рівні сучасних досягнень науки і техніки, мати новизну;

- мати спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;

- стимулювати в здобувачів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;

- вимагати опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури;

- передбачати вибір оптимальних рішень на основі застосування математичних методів моделювання з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки;

- бути пов'язаною з проблематикою наукових досліджень керівника, кафедри, інших наукових підрозділів закладу;

- узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі компетенції здобувача освіти.

2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ПРОБЛЕМАТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У Положенні про випускні кваліфікаційні роботи (проєкти) Волинського національного університету імені Лесі Українки зазначено, що кваліфікаційна робота повинна представляти закінчену розробку актуальної наукової або прикладної фахової проблеми; мати новизну, спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності; стимулювати в здобувачів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень; узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі компетенції здобувача освіти; бути пов'язаною з проблематикою наукових досліджень керівника, кафедри, інших наукових підрозділів закладу [10].

Волинський національний університет імені Лесі Українки є класичним закладом вищої освіти, що провадить інноваційну, освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти; проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження; є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру, освітні і науково-виробничі підрозділи; сприяє поширенню

наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність.

Науково-дослідна робота, наукова та інноваційна діяльність, спрямована на соціально-економічний розвиток країни, вдосконалення і підготовку фахівців, забезпечення конкурентоспроможності університету в Європейському просторі вищої освіти; видання навчальної, наукової та навчально-методичної літератури є одними з основних напрямів університету.

Провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі; участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів; збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства є основними завданнями

Волинського національного університету імені Лесі Українки на сьогоднішній день [25].

Місія університету полягає у створенні, зберіганні та поширенні знань в суспільній, соціальній, гуманітарній та інших наукових сферах, формуванні високоосвіченої національно свідомої, творчої особистості, здатної незалежно мислити і відповідально діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства.

Візією університету, ідентичність якого безпосередньо пов'язана з Волинню, Україною й академічним середовищем Європи, передбачено, що він є конкурентноздатним, має наукові школи, забезпечує потреби здобувачів освіти в навчальних ресурсах.

Основні стратегічні цілі Волинського національного університету імені Лесі Українки, передбачають: орієнтування науки на пріоритети європейського дослідницького простору; розгляд студентських формацій як майбутнього розвитку регіону; розвиток інфраструктури для інновацій і соціальних змін [26].

Ці стратегічні цілі реалізуються через програмні системні заходи у сфері науки, спрямовані на:

– оптимізацію наукової та інноваційної діяльності, поширення принципів академічної доброчесності;

– здійснення наукових досліджень за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки України та європейського дослідницького простору, враховуючи потреби суспільства і науковий потенціал університету, розвиваючи міждисциплінарність та інноваційність у гуманітарних і суспільних науках;

– проведення моніторингу реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень університету щодо відповідності їх світовим тенденціям;

– розширення інноваційного і наукового простору університету (розвиток наукових шкіл і осередків, науково-дослідницьких центрів і лабораторій як бази для реалізації наукових досліджень);

– сприяння впровадженню цілісної політики щодо поширення принципів академічної доброчесності.

– заохочення вчених до участі в держбюджетних та міжнародних проєктах, проведенні досліджень на замовлення підприємств та організацій відповідно до регіональних і національних потреб;

- сприяння включенню наукових видань університету до міжнародних наукометричних баз даних;
- сприяння розвитку академічної кар’єри, підтримка молодих науковців.
- заохочення до професійного розвитку і самореалізації;
- розробка і впровадження механізмів захисту прав інтелектуальної власності на результати наукових досліджень та їх ефективної комерціалізації, спираючись на модель співпраці «університет-бізнес-держава».
- цифровізація бібліотеки з урахуванням індивідуальних потреб здобувачів освіти, професорсько-викладацького складу та можливостей для інклюзивного навчання [15].

На кафедрі соціальної роботи та педагогіки вищої школи реалізуються такі освітньо-професійні програми на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти:

- освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота;

– освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота;

– освітньо-професійна програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота;

– освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Науково-дослідна та науково-методична робота на кафедрі соціальної роботи та педагогіки вищої школи здійснюється відповідно до стратегії розвитку університету. На базі кафедри діє навчально-наукова лабораторія соціальної роботи, яка об'єднує науково-педагогічних працівників, здобувачів першого, другого та третього рівнів вищої освіти в галузі 23 Соціальна робота та спрямована на забезпечення і розвиток наукової і методичної складових підготовки фахівців, організацію науково-дослідної роботи.

Загальною метою діяльності лабораторії є напрацювання та апробація інноваційних методик, практик та технологій соціальної роботи, соціального забезпечення, соціально-педагогічної діяльності, впровадження їх в освітній процес, проведення наукових досліджень у соціальній сфері для розв'язання соціальних проблем відповідно до соціальної політики України та пріоритетних тематичних напрямів науково-дослідної діяльності університету.

Діяльність лабораторії охоплює такі напрями:

– *освітній* – формування професійних компетентностей фахівців у результаті впровадження інноваційних технологій соціально-педагогічної та соціально-виховної діяльності в освітній процес на основі результатів наукових досліджень та у тісній співпраці із зовнішніми стейкхолдерами.

– *соціальний* – сприяє формуванню професійних компетентностей фахівців із соціальної роботи та соціального забезпечення у результаті впровадження сучасних технологій соціальної роботи та соціального забезпечення в освітній процес на основі результатів

наукових досліджень та у тісній співпраці із соціальними інституціями.

Завданнями діяльності лабораторії є:

- організація, координація та проведення заходів у межах затвердженого щорічного плану роботи лабораторії;

- впровадження результатів діяльності лабораторії у професійну діяльність фахівців із соціальної роботи, соціальної педагогіки, соціального забезпечення та в освітній процес;

- сприяння підвищенню якості підготовки фахівців із соціальної роботи, соціальної педагогіки, соціального забезпечення через здійснення тісного зв'язку наукових досліджень з освітнім процесом кафедри, факультету;

- інтеграція наукової та інноваційної діяльності шляхом співробітництва, створення консорціумів із закладами вищої освіти, науковими установами НАН України, галузевими науковими установами, державними підприємствами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, міжнародними науковими установами тощо;

- оприлюднення результатів наукових досліджень (крім випадків, пов'язаних із дотриманням умов

конфіденційності) на конференціях, семінарах, у наукових виданнях та на офіційних сайтах [12].

Науково-педагогічні працівники кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи залучені до участі у проєктах та НДДКР у якості членів авторського колективу, регіональних координаторів, тренерів, відповідальних виконавців тощо:

– з 2014 р. – дотепер – проєкт «Профілактика ВІЛ / СНІДу та підтримка соціально-психологічного здоров'я в Україні: робота з громадою за Програмою 15» (Protestant Agency for Diakonia and Development for Bread for the World – Protestant Development Service, ВБО «УФ «Благополуччя дітей»);

– 2022 – дотепер – «Коло сили» – психоедукаційна програма для дітей і дорослих. Групи підтримки та розвитку (Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung e.V. for Brot für die Welt, ВБО «УФ «Благополуччя дітей»).

– 2024 – 2025 – НДДКР за кошти державного бюджету на тему: «Впровадження інклюзивних підходів до реінтеграції ветеранів, учасників бойових дій та їх сімей у цивільне суспільство й економіку України» (державний реєстраційний номер: 0124U000566)

– 2023 – 2025 – проєкт 2021.01/0021 «Формування критичного мислення громадян як чинник безпеки в умовах збройного насилля та інформаційної агресії на Сході України» за грантової підтримки Національного фонду досліджень України (державний реєстраційний номер 0123U102628)

– 2024 – 2027 – комплексні науково-дослідні кафедральні теми:

✓ «Компетентнісна модель професійного розвитку сучасного фахівця» (державний реєстраційний номер 0124U003596);

✓ «Сучасні моделі і практики соціальної роботи та соціального забезпечення» (державний реєстраційний номер 0124U003595).

На кафедрі діє наукова школа «Соціальна взаємодія та соціальне партнерство в системі інститутів соціальної сфери» (керівник – Лякішева А. В.), напрями наукових досліджень якої пов'язані з соціально-педагогічною роботою з сім'ями, формуванням соціальної поведінки студентів в процесі взаємодії, проблемами педагогіки обдарованих дітей [8].

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи видає науковий журнал «Ввічливість. Humanitas» (фахове видання, категорія Б), метою якого є висвітлення результатів наукових пошуків дослідників у галузі соціальної роботи та соціального забезпечення. Ця мета визначає основні завдання:

- сприяти створенню відкритого інформаційного середовища, що забезпечує взаємодію між провідними фахівцями та молодими вченими в галузі соціальної роботи та соціального забезпечення;

- активізувати розвиток міжнародного співтовариства фахівців в сфері теорії та практики досліджень в галузі соціальної роботи та соціального забезпечення;

- сприяти розширенню зв'язків Волинського національного університету імені Лесі Українки з науковими та освітніми спільнотами [1].

Наукові інтереси науково-педагогічних працівників кафедри відображені на їх персональних сторінках на сайті університету [2] та стосуються таких наукових напрямів і проблематики:

- соціалізація людини;

- технології соціального виховання особистості;
- соціально-педагогічна робота з сім'ями, дітьми та молоддю;
- соціальна профілактика девіантної поведінки дітей і молоді;
- надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів;
- інноваційні технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів;
- соціально-правовий захист різних категорій громадян;
- соціальна робота з окремими категоріями дітей та молоді;
- підготовка фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг;
- міжособистісна взаємодія;
- формування соціальної поведінки студентів в процесі взаємодії;
- соціальна відповідальність і соціальне партнерство;
- соціальний захист і соціальне забезпечення;

- підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей у закладах вищої освіти;
- формування професійної компетентності фахівців з соціальної роботи;
- робота соціального педагога в закладах освіти;
- проблема педагогіки обдарованих дітей;
- профілактика поведінкових девіацій обдарованих дітей;
- попередження конфліктів у соціумі;
- соціальна робота у сфері зайнятості;
- громадське здоров'я;
- підготовка соціальних працівників / педагогів до здоров'язберігаючої та просвітницько-профілактичної діяльності;
- підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери;
- розвиток у здобувачів освіти критичного мислення
- загальна та професійна культура соціального працівника;
- розвиток соціальних ініціатив молоді та ін.

Вищезазначене окреслює основні напрями і проблематику досліджень керівників і кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи. Тематика кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти повинна відповідати освітньому рівню, галузі знань, спеціальності та освітньо-професійні програмі. Можливість виконання теми на кафедрі, зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедри, особисті наукові інтереси здобувача є одними з основних критеріїв вибору теми кваліфікаційної роботи.

Здобувачі освіти мають право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності. Тема кваліфікаційної роботи другого (магістерського) рівня може бути логічним продовженням кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня [10]. Обрання теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника є однією з форм формування у здобувачів індивідуальної освітньої траєкторії в межах нормативного складника освітньо-професійної програми [14].

3. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗГІДНО ЗІ СТАНДАРТАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кваліфікаційна робота ОС «Бакалавр» – самостійно виконана робота здобувача освіти, яка свідчить про вміння автора працювати з літературою, узагальнювати та аналізувати фактичний матеріал, виконувати теоретичні і прикладні компетенції, отримані під час оволодіння відповідною ОПП; має елементи наукового дослідження [10].

ОПП «Соціальна робота. Соціальна педагогіка», ОС «Бакалавр»

Відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у соціальній сфері із застосуванням теорії і методів соціальної роботи [23].

ОПП «Соціальне забезпечення», ОС «Бакалавр»

У Стандарті вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна

робота для першого (бакалаврського) рівня зазначено, що кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у сфері соціального забезпечення, що передбачає застосування певних теорій та методів соціального забезпечення і характеризується комплексністю та невизначеністю умов [24].

Кваліфікаційна робота ОС «Магістр» є самостійно виконаною науково-дослідною роботою здобувача освіти, головна мета і зміст якої – наукові дослідження з новітніх питань теоретичного і прикладного характеру [10].

ОПП «Освітні, педагогічні науки», ОС «Магістр»

Згідно зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка для другого (магістерського) рівня кваліфікаційна робота повинна передбачати самостійне розв'язання складної задачі у сфері освітніх, педагогічних наук, що потребує проведення досліджень та/або здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог [21].

***ОПП «Соціальна робота. Соціальна педагогіка»,
ОС «Магістр»***

У Стандарті вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота для другого (магістерського) рівня зазначено, що кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або проблеми у соціальній сфері, що супроводжується проведенням досліджень та/або застосуванням інноваційних підходів [22].

**4. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Перелік тем кваліфікаційних робіт формується на кафедрі та затверджується протоколом кафедри і рішенням вченої ради факультету. Тематика кваліфікаційних робіт визначається відповідно до мети, завдань, змісту освітньо-професійної програми. Здобувачі мають право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника. Теми, які виконуються

здобувачами освіти на першому (бакалаврському) рівні, можуть бути логічним продовженням на другому (магістерському) рівні.

Затвердження тем кваліфікаційних робіт та призначення наукових керівників відбувається на засіданні кафедри до 25 вересня. Потім не пізніше як 1 листопада для першого (бакалаврського) рівня і 1 грудня для другого (магістерського) рівня першого року навчання поточного навчального року на вченій раді факультету затверджується загальний перелік тем усіх кваліфікаційних робіт.

Для затвердження теми та призначення наукового керівника здобувач освіти *не пізніше як 20 вересня навчального року* подає письмову заяву на ім'я декана факультету із зазначенням теми. Форма заяви про затвердження теми кваліфікаційної роботи представлена в Додатку А.

Не допускається довільна зміна здобувачем освіти теми кваліфікаційної роботи. Уточнення у формулюванні затвердженої теми може бути внесене лише за згодою наукового керівника і затверджене на засіданні кафедри і раді факультету.

Основні критерії вибору теми кваліфікаційного дослідження:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- ступінь вивчення теми попередниками;
- наявність доступної для здобувача і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на цій кафедрі;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедр;
- можливість отримання від впровадження результатів дослідження науково-освітнього ефекту;
- особисті наукові інтереси здобувача освіти [10].

Перелік тем кваліфікаційних робіт оновлюється кафедрою кожного навчального року. Здобувачі освіти ознайомлюються з відповідною тематикою на початку навчального року.

В цих методичних рекомендаціях наведено приклади орієнтовних переліків тем кваліфікаційних робіт, пропонованих кафедрою соціальної роботи та педагогіки

вищої школи на 2024–2025 навчальний рік для здобувачів освітніх ступенів бакалавра та магістра.

***Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт
за ОПП «Соціальна робота. Соціальна педагогіка»,
ОС «Бакалавр»***

1. Соціально-педагогічні засади формування гендерної культури старшокласників в умовах закладу загальної середньої освіти.

2. Соціальна профілактика насильства над жінками у сім'ї.

3. Соціальна профілактика домашнього насильства серед старшокласників.

4. Соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування до умов центру соціально-психологічної реабілітації дітей.

5. Соціальна профілактика тютюнопаління у студентської молоді.

6. Соціально-педагогічна профілактика Інтернет-залежності у студентської молоді.

7. Соціально-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти.

8. Профілактика шкідливих звичок серед підлітків.
9. Соціально-педагогічна робота з дітьми трудових мігрантів.
10. Соціально-педагогічні засади формування позитивного ставлення старшокласників до усиновлення дітей-сиріт.
11. Попередження агресивної поведінки підлітків.
12. Профілактика вживання алкоголю дітьми та молоддю.
13. Профілактика алкоголізму та наркоманії у сім'ї.
14. Соціально-педагогічна робота з підлітками, схильними до суїцидальної поведінки.
15. Профілактика дезадаптивної поведінки старшокласників.
16. Соціальна робота з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.
17. Соціальна робота з неповними сім'ями в територіальній громаді.
18. Соціальна реабілітація людей похилого віку.
19. Попередження булінгу серед школярів-підлітків.
20. Соціально-педагогічна робота з соціально обдарованими підлітками.

21. Соціально-педагогічна профілактика булінгу в підлітковому середовищі.

22. Соціально-педагогічна робота з попередження насильства над дітьми в сім'ї у закладі загальної середньої освіти.

23. Формування лідерських якостей майбутніх соціальних працівників.

24. Соціально-педагогічна робота з неповною сім'єю в закладі загальної середньої освіти.

25. Соціально-педагогічна робота з внутрішньо переміщеними дітьми.

26. Особливості соціальної роботи з самотніми людьми похилого віку.

27. Соціальна робота з українськими біженцями: досвід Республіки Польща.

28. Особливості соціальної адаптації українських біженців в країнах Європи.

29. Соціальна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями.

30. Соціальна робота з військовослужбовцями-учасниками бойових дій в умовах територіальної громади.

***Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт
за ОПП «Соціальне забезпечення», ОС «Бакалавр»***

1. Соціальна підтримка ветеранів війни та членів їх сімей.
2. Соціальний захист жертв домашнього насильства.
3. Надання соціальних послуг засобами електронного урядування.
4. Соціальний захист населення в умовах воєнного часу.
5. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.
6. Соціальна профілактика професійного вигорання фахівців із соціального забезпечення.
7. Соціальне забезпечення у контексті зниження соціальної напруги в українському суспільстві.
8. Соціально-правовий захист військовослужбовців.
9. Соціальний захист осіб, які перебувають в складних життєвих обставинах.
10. Соціальне забезпечення безробітних.
11. Соціальний захист пільгових категорій громадян.

12. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб.
13. Соціальне забезпечення громадян через призначення державної соціальної допомоги.
14. Соціальна профілактика торгівлі людьми у територіальній громаді.
15. Соціальний захист осіб з інвалідністю.
16. Соціальний захист малозабезпечених верств населення.
17. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
18. Діджиталізація соціальних послуг.
19. Зарубіжний досвід соціального захисту населення.
20. Надання соціальних послуг в умовах територіальної громади.
21. Розвиток недержавного пенсійного забезпечення.
22. Соціальна підтримка молодих спеціалістів на ринку праці.

23. Соціальна реабілітація осіб похилого віку та осіб з інвалідністю в стаціонарних установах системи соціального захисту населення.

24. Соціальне забезпечення громадян через систему призначення субсидій.

25. Становлення багаторівневої системи пенсійного забезпечення.

26. Соціальний захист населення в умовах територіальної громади.

27. Персоніфікований облік громадян в територіальній громаді.

28. Соціальний захист сімей в Україні.

29. Цільові програми соціального захисту населення в територіальній громаді.

30. Державна допомога сім'ям з дітьми.

31. Соціальна політика в умовах адміністративно-територіальної реформи.

32. Організація соціальної допомоги та виплат в умовах воєнного стану.

33. Соціальна підтримки родин із дітьми, чії родичі перебувають в зоні бойових дій.

34. Оцінка ефективності надання соціальних послуг в умовах територіальної громади.

35. Організація діяльності шелтерів для внутрішньо переміщених осіб.

36. Соціальна підтримка осіб з інвалідністю та їх сімей.

37. Надання адміністративних послуг соціального спрямування в територіальних ЦНАП.

38. Значення неурядових організацій у соціальному захисті жителів територіальної громади.

39. Надання соціальних послуг в умовах карантину.

40. Соціальна підтримка осіб, які повернулися з вимушеної міграції.

41. Соціальна політика в умовах євроінтеграції.

42. Соціальний захист населення в країнах-членах Європейського Союзу.

43. Соціальні програми в контексті державної підтримки захисту населення в країнах Європейського Союзу.

44. Соціальні програми Європейського Союзу у сфері соціального захисту безробітних.

45. Соціальний захист працюючих іммігрантів та їхніх сімей у Європейському Союзі.

46. Соціальний захист сімей з дітьми: європейський досвід.

47. Соціальна допомога українським біженцям в країнах Європейського Союзу.

48. Соціальна допомога для дітей в країнах Європейського Союзу.

49. Пенсійне забезпечення в країнах Європи.

50. Координація систем соціального забезпечення в межах Європейського Союзу.

***Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт
за ОПП «Освітні, педагогічні науки», ОС «Магістр»***

1. Формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

2. Розвиток андрагогічної компетентності у здобувачів вищої освіти.

3. Формування інформаційно-цифрової компетентності студентів.

4. Підготовка майбутнього викладача закладу вищої освіти до професійного самовдосконалення.

5. Розвиток інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти.

6. Формування готовності майбутніх педагогів до застосування методів педагогічного впливу на особистість учня.

7. Формування конфліктологічної компетентності викладачів закладів вищої освіти.

8. Формування лідерської компетентності викладачів закладів вищої освіти.

9. Формування у майбутніх педагогів діалогічних умінь у процесі професійної підготовки.

10. Формування професійного іміджу майбутнього викладача закладу вищої освіти.

11. Впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладів фахової передвищої освіти.

12. Формування креативного мислення здобувачів освіти інноваційними методами навчання.

13. Професійний саморозвиток майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки.

14. Формування компетентності самоосвіти майбутніх викладачів.

15. Формування готовності майбутніх викладачів закладів вищої освіти до роботи зі студентами, схильними до девіантної поведінки.

16. Саморозвиток як складова професійного становлення майбутнього викладача закладу вищої освіти.

17. Формування сімейних цінностей у студентської молоді.

18. Формування педагогічної культури майбутніх викладачів закладу вищої освіти.

19. Формування моральних цінностей у майбутніх викладачів ЗВО у процесі магістерської підготовки.

20. Формування лідерських якостей студентів у освітньому середовищі закладу вищої освіти.

21. Формування педагогічної майстерності майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

22. Формування інтерактивної компетентності майбутніх викладачів в процесі професійної підготовки.

23. Формування правової культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

24. Застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх викладачів.

25. Формування дослідницької компетентності майбутніх магістрів у закладі вищої освіти

26. Формування стресостійкості майбутніх педагогічних працівників закладів освіти

27. Профілактика професійного вигорання майбутніх учителів засобами здоров'язберігаючих технологій.

28. Формування соціальної компетентності педагогічного колективу закладу освіти.

29. Організація освітнього процесу закладів вищої освіти в умовах євроінтеграції.

30. Педагогічний супровід здобувачів з особливими освітніми потребами в закладі вищої освіти.

31. Професійна рефлексія як механізм саморозвитку майбутніх педагогів.

32. Формування у майбутніх педагогів готовності до гармонізації міжособистісних відносин.

33. Формування полікультурної компетентності майбутнього викладача закладу вищої освіти.

34. Використання освітнього коучингу для посилення академічної мотивації здобувачів вищої освіти під час війни.

35. Формування емпатійної культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти: європейський досвід.

***Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт
за ОПП «Соціальна робота. Соціальна педагогіка»,
ОС «Магістр»***

1. Соціальний супровід сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

2. Соціально-педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій молоді.

3. Соціальна адаптація людей похилого віку в територіальних центрах соціального обслуговування.

4. Профілактика професійного вигорання фахівців із соціальної роботи в умовах воєнного стану.

5. Соціально-педагогічна профілактика булінгу в підлітковому середовищі.

6. Профілактика деструктивної поведінки підлітків у закладах загальної середньої освіти.

7. Соціальна реабілітація військовослужбовців та членів їхніх сімей.

8. Профілактика соціального сирітства в діяльності соціального педагога закладу загальної середньої освіти.

9. Соціально-педагогічна профілактика вживання наркотичних речовин підлітками групи ризику.

10. Соціальна робота з батьками дітей із синдромом Дауна.

11. Соціально-педагогічний супровід сімей вимушених переселенців.

12. Соціальна інтеграція дітей з інвалідністю в умовах територіальної громади.

13. Соціально-педагогічна профілактика конфліктів у студентському середовищі.

14. Соціальне консультування внутрішньо переміщених осіб.

15. Психосоціальна підтримка дітей в умовах воєнного стану.

16. Соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах.

17. Соціальна робота з вразливими категоріями населення у діяльності благодійних організацій.

18. Соціально-педагогічна профілактика конфліктної поведінки обдарованих підлітків.

19. Тренінгова робота з дітьми ВІЛ-інфікованих батьків.

20. Взаємодія соціального педагога з громадськими організаціями щодо профілактики насильства в сім'ї.

21. Профілактика суїцидальної поведінки учнів у закладах загальної середньої освіти.

22. Соціальна профілактика адиктивної поведінки в молодіжному середовищі.

23. Соціальний супровід дітей з малозабезпечених сімей.

24. Соціальний супровід клієнтів у геріатричному закладі.

25. Підготовка прийомних батьків до виховання ВІЛ-позитивних дітей.

26. Соціальна робота з профілактики підліткового алкоголізму.

27. Соціально-педагогічна профілактика правопорушень підлітків в умовах закладу загальної середньої освіти.

28. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки підлітків в умовах закладу загальної середньої освіти.

29. Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю засобами мистецтва.

30. Соціально-побутова адаптація людей похилого віку.

31. Соціально-педагогічна профілактика міжособистісних конфліктів молодших підлітків в умовах малої соціальної групи.

32. Соціально-педагогічна робота з патріотичного виховання підлітків.

33. Соціальна профілактика адиктивної поведінки підлітків в недержавних організаціях.

34. Соціально-педагогічний супровід сімей, які виховують дитину з інвалідністю.

35. Соціально-педагогічна профілактика дитячої бездоглядності та безпритульності в роботі закладу загальної середньої освіти.

36. Соціально-педагогічна робота з профілактики девіацій у середовищі старшокласників.

37. Соціально-педагогічні умови соціалізації підлітків у неформальних молодіжних об'єднаннях.

38. Соціальний супровід прийомних сімей у недержавних організаціях.

39. Соціальна адаптація молоді з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до самостійного життя.

40. Соціально-педагогічна підтримка вимушено переміщених осіб.

41. Соціально-педагогічні умови правового виховання учнівської молоді.

42. Соціальна адаптація дітей з числа внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя.

43. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених сімей з дітьми в умовах воєнного стану.

44. Соціально-педагогічна профілактика ризикованої поведінки серед старшокласників.

45. Формування навичок соціальної взаємодії у майбутніх соціальних працівників.

46. Соціальних захист сімей з дітьми: європейський досвід.

47. Соціальна робота з дітьми та молоддю з інвалідністю за кордоном: європейський досвід.

48. Розвиток державної політики щодо соціального захисту прав дітей з числа внутрішньо переміщених осіб в Україні.

49. Соціальна підтримка багатодітних сімей в умовах територіальної громади.

50. Соціальні послуги особам з інвалідністю в умовах воєнного стану.

51. Соціальна адаптація дітей внутрішньо переміщених осіб у полікультурному середовищі.

52. Соціальна підтримка дітей учасників бойових дій в умовах територіальної громади.

53. Особливості надання соціальних послуг дітям в умовах територіальної громади.

54. Соціально-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами.

55. Формування соціальної компетентності старшокласників у закладі загальної середньої освіти.

56. Соціально-психологічна профілактика поведінкових девіацій у підлітковому середовищі засобами інформаційно-комунікативних технологій.

57. Соціальна робота з формування здорового способу життя молоді у діяльності територіальної громади.

58. Соціальна робота із сім'єю, яка перебуває у складних життєвих обставинах, в умовах центру надання соціальних послуг.

59. Соціально-педагогічна робота з дітьми з неповних сімей.

60. Соціальне партнерство сім'ї та закладу загальної середньої освіти.

5. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ, НАУКОВОГО КЕРІВНИКА І РЕЦЕНЗЕНТА

Обов'язки здобувача вищої освіти:

- 1) обрати тему кваліфікаційної роботи;
- 2) виконати завдання на кваліфікаційну роботу, підготувати кваліфікаційну роботу відповідно до календарного плану (Додаток Б) та вимог, які висуваються до неї;
- 3) визначити перелік питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час практик;
- 4) ознайомитися зі станом вивченості проблеми, провести необхідний огляд та аналіз аналогічних розробок, дібрати наукові джерела, які доцільно використати під час виконання кваліфікаційної роботи;
- 5) дотримуватися принципів академічної доброчесності, давати покликання на джерела, матеріали

або окремі результати, які наведено в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблено проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота;

б) подати віддрукований та перевірений науковим керівником текст роботи на попередній захист;

7) захистити кваліфікаційну роботу перед екзаменаційною комісією, продемонструвавши рівень власної наукової кваліфікації, уміння самостійно здійснювати науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Інформацію наукових керівників про хід виконання здобувачами освіти кваліфікаційної роботи заслуховують на засіданнях кафедри двічі протягом навчального року (визначають, як здобувач справляється з роботою, які у нього виникають труднощі та яких заходів треба вжити для їх подолання).

Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначають висококваліфікованих фахівців кафедри з числа професорів і доцентів. У випадках, коли робота має прикладний характер, до керівництва можна залучати висококваліфікованих спеціалістів у відповідної галузі.

Науковий керівник роботи:

1) допомагає здобувачеві обрати найбільш перспективний і актуальний напрям кваліфікаційного дослідження;

2) знайомить здобувача з вимогами щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи;

3) рекомендує здобувачеві необхідну наукову літературу та джерела з теми роботи;

4) регулярно надає консультації;

5) стежить за ходом написання роботи, контролює своєчасне подання роботи до захисту в ЕК;

6) надає допомогу здобувачеві в підготовці роботи до захисту;

7) складає відгук на кваліфікаційну роботу та розкриває її зміст під час виступу на захисті кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

8) здійснює безпосередній контроль за виконанням кваліфікаційної роботи.

Рецензування кваліфікаційних робіт проводять висококваліфіковані спеціалісти виробничих, наукових і проєктних організацій, викладачі, які є фахівцями з певної спеціальності та, як правило, працюють в інших освітніх

закладах. Склад рецензентів затверджує декан факультету за поданням завідувача кафедри.

Рецензент будь-якого освітнього рівня не повинен бути співробітником кафедри, кваліфікаційну роботу (проєкт) якої він рецензує.

Не дозволено також призначення керівників кваліфікаційних робіт (проєктів) для взаємного рецензування робіт.

Рецензія має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи й містити оцінку за прийнятою шкалою оцінювання знань здобувачів.

Особливу увагу в ній потрібно звернути на:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизну, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів і обґрунтованість висновків здійсненого дослідження;
- стиль викладу й оформлення роботи;
- недоліки.

Рецензія не повинна дублювати відгук керівника, тому що відгук керівника – це в основному характеристика професійних якостей випускника та його роботи у процесі проєктування, а рецензія – це характеристика якості безпосередньо кваліфікаційної роботи.

Рецензія повинна містити рекомендовану оцінку роботи за бальною та розширеною лінгвістичною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «достатньо», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач освіти має право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту [10].

Орієнтовна форма рецензії на кваліфікаційну роботу представлена в Додатку 3.

6. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст кваліфікаційної роботи повинен відповідати стандартам вищої освіти, ОПП, силабусу. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й експериментального дослідження, створення нових

технологій, приладів, обладнання тощо, розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни та відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження у сферу практичної діяльності.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи:

- на першому (бакалаврському) рівні – 40–50 сторінок;
- на другому (магістерському) рівні – 50–60 сторінок.

7. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структурними елементами кваліфікаційної роботи є:

Титульна сторінка кваліфікаційної роботи, зразок якої представлено в Додатку В.

Анотація, орієнтовний зразок оформлення якої представлено в Додатку Д.

Анотація для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти подається українською мовою.

Анотація для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти – українською та іноземною мовами.

В анотації подають прізвище та ініціали автора, тему кваліфікаційної роботи; стислий виклад результатів дослідження із зазначенням наукової новизни та наявності практичного значення; ключові слова (у називному відмінку, у рядок через кому).

Обсяг анотації не повинен перевищувати 3 сторінки, де кожна з анотацій (українською та іноземною мовами) обсягом 1900–2000 знаків з пробілами.

Зміст, який подається на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Орієнтовна форма оформлення змісту кваліфікаційної роботи представлена в Додатку Е.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць і термінів (за необхідності), який доцільно наводити, якщо в роботі вживається специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи та ін. Перелік представляють двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їх детальне розшифрування. Якщо спеціальні терміни, символи, позначення тощо повторюються менше як три рази, перелік не складають, а

їх пояснення наводять у тексті у випадку першого згадування.

Вступ включає актуальність теми, її наукову новизну, мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–4 сторінок.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

Обґрунтування актуальності проблеми передбачає текстове мотивування відповіді на запитання: «Чому цю соціальну / педагогічну проблему (соціальне / педагогічне явище) важливо вивчати в даний час?». Для з'ясування цього питання можна коротко висвітлити: корисність і доцільність розробки проблеми для успішної діяльності установ соціальної сфери, соціально-виховних інституцій, закладів освіти того; зміст державних / регіональних документів, у яких акцентується заявлена проблема; наявність ще недосліджених моментів; поширеність досліджуваного явища (за допомогою статистичних

даних), його типовість і важливість для розвитку наук соціального та людинознавчого спрямування тощо [6].

Якщо роботу виконують у системі досліджень кафедри, коротко визначають зв'язок вибраного напрямку з планами організації, галузевими, державними планами та програмами.

Наприклад:

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема кваліфікаційної роботи входить до плану науково-дослідної роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки як складова частина комплексної наукової теми: «Компетентнісна модель професійного розвитку сучасного фахівця» (державний реєстраційний номер 0124U003596).

Наступний приклад:

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки за напрямом «Сучасні моделі і практики соціальної роботи та

соціального забезпечення» (державний реєстраційний номер 0124U003595).

Наукова новизна. Вона полягає не просто в залученні до наукового обігу нового ілюстративного матеріалу, а в глибшому, ніж у працях попередників, його аналізові, в узагальненні відомих досліджень з обраної проблеми та порушенні нових питань. Варто коротко викласти наукові положення, запропоновані автором особисто, показати, в чому полягає відмінність отриманих результатів від уже відомих, схарактеризувати ступінь новизни («вперше отримано», «удосконалено», «уточнено», «дістало подальший розвиток» тощо).

У процесі написання наукової новизни можуть допускатися певні помилки. Закцентуємо увагу на деяких з них.

До наукової новизни не слід включати опис нових практичних результатів, отриманих у вигляді способів діяльності, методик діагностики, методів формування, алгоритмів, схем, тощо. Потрібно вміти розмежовувати одержані наукові положення і нові прикладні результати, які впливають з теоретичного доробку дослідника.

У формулюванні наукової новизни потрібно дотримуватися ієрархії її положень. На першому місці необхідно ставити положення, які починаються зі слів «вперше», потім – «доповнено», а після цього – «уточнено».

Наведемо приклад неправильної послідовності викладу наукової новизни:

«1. Проведено аналіз результатів дослідження соціальної адаптації обдарованих дітей до діяльності в умовах класного колективу з виділенням допоміжних критеріїв діагностики формування колективної взаємодії.

2. Визначено спрямованість і силу впливу на перебіг і формування адаптованості лідерських якостей у обдарованих дітей.

3. Доповнено уявлення про залежність розвитку обдарованості від ступеня адаптованості у дитячому колективі.

4. Доведено значний вплив ступеня активності на раннє формування адаптованості.

5. Вперше вивчено залежність рівня обдарованості дітей від рівня їх адаптованості в умовах класного колективу» [3].

Не варто включати в наукову новизну положень, які сформульовані у вигляді висновку. Наприклад, «Девіантна поведінка підлітків – це результат недостатньої уваги з боку батьків».

Недоцільним є включення до наукової новизни проведених здобувачем освіти організаційних дій, які не відбивають наукової новизни роботи. Наприклад: «Вперше організована етапна соціальна робота з дітьми з внутрішньо переміщених сімей, яка передбачала застосування методу арттерапії з метою корекції психологічного стану відповідної категорії дітей».

Неможна у науковій новизні декларувати використання останніх досягнень якогось напряму соціальної роботи, оскільки до наукової новизни належать теоретичні результати дослідження, а не практичний досвід.

Наприклад, таке формулювання наукової новизни не є переконливим: «Визначено рівні дезадаптації випускників закладів освіти інтернатного типу та заклададів загальної середньої освіти». Відповідне формулювання у кваліфікаційній роботі не може претендувати на наукову новизну, тому що воно несе лише

інформацію про виконання одного із поставлених завдань дослідження.

Також автор кваліфікаційної роботи може невірно сформулювати свою думку, що не дає можливості використати її як наукову новизну. Наприклад: «Вперше запропонована програма з формування позитивних емоцій у дітей молодшого шкільного віку із ЗПР». Ця фраза може бути представлена у науковій новизні за її трансформації: «Вперше науково обґрунтовано програму з формування позитивних емоцій у дітей молодшого шкільного віку із ЗПР» [3].

Причиною багатьох помилок є те, що до наукової новизни часто включають пункти, які належать до практичного значення одержаних результатів. Наприклад: «Розроблений метод визначення рівня профілактичної роботи з людьми похилого віку дозволяє провести глибокий аналіз якісних і кількісних показників роботи центрів надання соціальних послуг»;

Найбільш типовими і рекомендованими конструкціями формувань наукової новизни, є: «Вперше встановлено можливість визначення...»; «Надано наукове обґрунтування доцільності проведення...»;

«Вперше за допомогою комплексних досліджень отримані дані, які дозволяють...»; «Доведена можливість застосування...»; «Вперше за допомогою ... доведена роль...»; «Уперше встановлені можливості...»; «Показана ефективність...»; «Встановлена доцільність проведення...»; «Вперше створений і вивчений новий...»; «Вперше обґрунтовані і запропоновані нові...»; Установлений характер зв'язку між...»; «Науково обґрунтовані нові нормативні параметри...» [3].

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і конкретні завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи в процесі власного дослідження.

Мета є лаконічно вираженим орієнтиром стосовно того, що буде досягнуте в результаті дослідження. Вона, як правило, спрямовує науковий пошук на одержання нових знань про предмет та їх експериментальну апробацію. Наприклад: «Мета дослідження: вивчити і проаналізувати напрями реалізації фахівцем із соціальної роботи територіальної громади діагностичної функції та виявити умови її успішного виконання» [6].

Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Під час формулювання завдань кваліфікаційної роботи спочатку окреслюються найзагальніші, теоретичні завдання, а потім більш деталізовані, емпіричні, що й дає можливість уявити логіку побудови дослідження. Формулювання завдань варто розпочинати такими дієсловами: виявити, з'ясувати, проаналізувати, описати, визначити, встановити, здійснити, сформулювати, висвітлити, показати тощо. Наприклад:

Завдання дослідження:

1) вивчити особливості діагностики як основної складової соціальної технології;

2) вивчити й узагальнити досвід здійснення діагностичної функції фахівцем із соціальної роботи Рожищенської міської територіальної громади;

3) розробити пропозиції щодо підвищення ефективності здійснення діагностичної діяльності фахівцями із соціальної роботи [6].

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

При визначенні об'єкту дослідження необхідно врахувати, що він становить цілісне утворення елементів соціальної реальності чи знань про неї, що зафіксовані в темі у вигляді певних понять і виступають орієнтиром для подальшої конкретизації. Зміст об'єкту дає відповідь на запитання: «Що розглядається в даному дослідженні?». Наприклад: «Об'єкт дослідження: діяльність соціального працівника / фахівця із соціальної роботи в умовах громади / центру соціальних служб/центру надання соціальних послуг» [6].

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта).

Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Він конкретно визначає той бік об'єкту, що безпосередньо досліджуються у кваліфікаційні роботі. Предмет ніби відповідає на питання: «Про що в даному об'єкті треба ширше і ґрунтовніше довідатись?». Наприклад: «Предмет дослідження: здійснення фахівцем із

соціальної роботи територіальної громади діагностичної функції» [6].

Матеріал дослідження. Окреслити джерела фактичного матеріалу, який опрацьовано в роботі.

Методика дослідження, використана у кваліфікаційній роботі, подається через перелік використаних методів дослідження і має бути адекватною обраному предмету, меті та завданням наукового пошуку.

Практичне значення одержаних результатів. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного освітнього курсу та ін. Стисло повідомляють про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснено реалізацію, її форми. Зазвичай впровадження оформлюють актом, підписаним представниками організацій, які використовують впроваджені матеріали.

Практичне значення результатів дослідження може полягати в можливості: вирішення на їх підґрунті того чи іншого практичного завдання; проведення подальших наукових досліджень; використання тих чи інших даних у

процесі підготовки фахівців; розроблення нових методик, які доцільно використовувати у професійній діяльності.

Наприклад, якщо було розроблено нову методику, то практичне значення може полягати в можливості її використання для вирішення певних практичних задач, для проведення подальших досліджень, для підготовки фахівців тощо.

Під час написання практичного значення дослідження доцільно використовувати такі ключові словосполучення: «На основі ... розроблені ефективні методи...»; «Запропонована схема (алгоритм) диференційного підходу до адаптації...»; «Обґрунтована ефективність використання...»; «Дані, отримані при вивченні..., можуть бути основою для формування ...»; «На підставі отриманих даних розроблена програма з удосконалення ...»; «Проведення профілактичних заходів з урахуванням виявлених факторів ризику відкриває можливості зниження...»; «Запропонована методика дозволяє розширити...», «Обґрунтована необхідність визначення показників...»; «Запропоновані способи...» тощо [3].

Апробація результатів та публікації. Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програму конференції за темою роботи), то зазначити їх назву, рік та місце проведення, а також вказати публікації з теми дослідження.

Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань кваліфікаційної роботи. У розділах основної частини подають: огляд джерел (літератури) за темою і вибір напрямків досліджень, виклад загальної методики та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів.

У першому розділі, як правило, подають теоретичні питання з теми кваліфікаційної роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильне трактування понять, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути

загальноживаними (або їх подавати з покликанням на автора).

Перший розділ демонструє обізнаність здобувача освіти з літературними джерелами з досліджуваної проблеми, вміння аналізувати і систематизувати матеріал, оцінити зроблене іншими дослідниками і висловити своє ставлення до тієї чи іншої точки зору. У цьому розділі розглядаються основні методика, методи й інструментарій дослідження, які вчені пропонують для вивчення обраної проблеми.

Другий (третій) розділ носить експериментальний характер. Автор описує як і де відбувалось емпіричне дослідження, аналізує й узагальнює результати проведеного дослідження [7]. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає методика проведення та результати власного дослідження. Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку.

Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел літератури.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Висновки подають як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. Орієнтовний обсяг висновків становить 2–3 сторінки.

Список використаних джерел. З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за порядком згадування, за видом джерела) найбільш поширене розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом.

Кількість використаних джерел: не менше як 25 у кваліфікаційній роботі першого (бакалаврського) рівня; не менше як 50 – другого (магістерського) рівня.

Бібліографічний опис складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи (Інформація та документація. Бібліографічне посилання:

Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 [9]). Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел кваліфікаційної роботи з урахуванням національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 представлено в Додатку К.

Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

Додатки. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (інструкції, методики, опис алгоритмів дій, конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін. На кожен додаток повинно бути посилання в тексті.

Наприклад, у додатках можуть міститися: ілюстративні матеріали до основної частини кваліфікаційної роботи (переважно експериментального розділу), великі за обсягом таблиці, схеми, плани,

протоколи, довідки діяльності закладів освіти /соціальних служб / центрів надання соціальних послуг тощо [7].

8. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційну роботу виконують на аркушах білого паперу формату А4 (210x297 мм). Основний текст роботи друкують з одного боку аркуша з інтервалом 1,5 шрифтом Times New Roman, розмір шрифту – 14. Абзацний відступ – 1,25 мм. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм. У тексті документа необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

Помилки, описки та графічні неточності можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому самому місці виправленого тексту (графіки) машинописним способом або від руки. Виправлення повинно бути чорного кольору.

Роботу подають до захисту в переплетеному вигляді.

Кваліфікаційну роботу виконують українською мовою.

Текст роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису (зі змінами і доповненнями 2019 р.), використовуючи мовні засоби наукового стилю. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художнього стилю, нових запозичень тощо.

Оформлення розділів (підрозділів) кваліфікаційної роботи. Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Заголовки структурних частин ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують

маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Кожну структурну частину роботи починають із нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

Не допускати розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї йде лише один рядок тексту. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без №.

Перша сторінка кваліфікаційної роботи – титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ не мають

порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок пункту.

Усі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайно. Рисунки і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок документа.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків. Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми,

діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути покликання в тексті.

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні покликання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми повинні відповідати вимогам державних стандартів.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (надпис під рисунком). Ілюстрації позначають словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад,

другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Покликання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю варто розташовувати безпосередньо після тексту, у якому її згадано вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути покликання в тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до

тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер) -

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву подають жирним шрифтом і не підкреслюють. Наприклад:

Таблиця 2.1

Назва таблиці

	Заголовки граф			
	підзаголовки граф	підзаголовки граф	підзаголовки граф	
Рядок				
Рядок				

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в одиниці.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У випадку перенесення таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

На всі таблиці повинні бути покликання в тексті; у цьому випадку слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.1.» У повторних покликаннях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Таблицю розмішують після першого посилання на неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У разі перенесення частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назву не повторюють (їх вказують один раз – над першою частиною таблиці), далі над іншими частинами справа пишуть слова «Продовж.

табл.» і вказують тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 2.1» [3].

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому їх уперше згадано, посередині сторінки. Вище й нижче кожної формули повинно бути залишено не менше як один вільний рядок. Формули та рівняння в тексті нумерувати в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу й порядкового номера формули (рівняння), відокремлених крапкою.

Наприклад: третя формула першого розділу позначається як «(1.3)». Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку.

Пояснення значень кожного символу й числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Покликання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)» [10].

Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій їх подано у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння та формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули треба залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, то його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:). Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Номер, який не вміщується в рядку з формулою, переносять у наступний нижчий рядок. Номер формули при її перенесенні записують на рівні останнього рядка [3].

Враховуючи вищезазначене, слід звернути увагу, що під час використання наочно-графічних способів висвітлення матеріалу у кваліфікаційних роботах мають місце такі засоби:

Схема – це зображення, котре передає за допомогою умовних позначень основну ідею соціального явища або

процесу і показує взаємозв'язок їх головних елементів. Схема підписується внизу. *Наприклад:* Рис. 1.2. Основні напрями здійснення діагностичної функції соціальним працівником територіальної громади.

Діаграма (графік) – один із способів графічного зображення залежності між величинами. У діаграмах наочно відбиваються і аналізують масові дані досліджень. Діаграма підписується внизу. *Наприклад:* Рис. 2.3. Порівняння результатів діагностування наявності звичок тютюнопаління у 2022 і 2023 роках.

Цифровий матеріал, коли його багато або є необхідність у зіставленні певних показників, як правило, оформлюють у таблиці. Таблиця являє собою такий спосіб подання інформації, при якому цифровий або текстовий матеріал групується в рядки і графи, відокремлені одна від іншої вертикальними та горизонтальними лініями. Таблиці передують її назва. *Наприклад:* Таблиця 2.2. Перелік та характеристика основних методів діагностики, які використовуються в практичній діяльності соціального працівника територіальної громади. Таблиця підписується зверху.

Фотографія – найбільш переконливий і достовірний засіб наочної передачі дійсності та соціально-педагогічного явища зі всіма його особливостями. Фотографії з підписами подаються в додатках [7].

У **додатках** розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або неможливість відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо. Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи покликань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок.

Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то його позначати як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння в тексті додатків нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3» тощо.

Цитування та покликання на використані джерела. У процесі написання кваліфікаційної роботи здобувач повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати, які наведено в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблено проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Покликатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна давати покликання лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Покликання подають у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20] , де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки. Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та покликаються на першоджерело. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату і, як наслідок, до недопущення роботи до захисту.

Приклад: Цитата в тексті, яка представлена в лапках:

Соціальні ризики, які є підставами здійснення соціального захисту сімей з дітьми: «вагітність та пологи, народження дитини, догляд за нею, усиновлення дитини, встановлення опіки чи піклування, утримання дитини-сироти, малозабезпеченість, несплата аліментів на дитину, хвороба дитини, хвороба матері або особи, яка здійснює догляд за дитиною, утримання дитини одноосібно (одноособово), багатодітність сім'ї, інвалідність дитини та необхідність догляду за нею, втрата годувальника, складна життєва ситуація» [12, с. 177]».

Відповідний опис у переліку покликань:

12. Андріїв В. В. До проблеми соціального захисту сімей з дітьми. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №3. С. 173–177. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.30>

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст. Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати 1–2 абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи не повинна перевищувати 2–3. Не потрібно подавати цитати у висновках.

Загальні вимоги до цитування:

а) текст цитати починають і закінчують лапками і наводять у тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують слова «так званий»;

б) цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні не допускають;

в) кожну цитату обов'язково супроводжують покликанням на джерело;

г) під час непрямого цитування (переказу, викладу думок інших авторів своїми словами) потрібно бути гранично точним, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело;

д) цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;

е) якщо автор кваліфікаційної роботи виділяє деякі слова, то робить відповідне застереження, наприклад: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено нами. – М.Х.) тощо.

У процесі викладу інформаційного матеріалу кваліфікаційної роботи (особливо її першого розділу) найчастіше використовується цитування, тобто підтвердження власних аргументів із допомогою авторитетних вчених, дослідників. Цитований текст береться в лапки і обов'язково супроводжується посиланням на джерело. Тобто після використаної цитати необхідно в квадратних дужках зазначити номер праці (відповідно бібліографічному списку) та через кому сторінку, з якої вона запозичена. Наприклад: [32, с. 25]. При використанні у тексті ідей декількох вчених у довільному викладі автора роботи, посилання на джерела робляться згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад: «... у працях зарубіжних психологів...[1-7, 15, 67]...».

Науковий виклад. Мова і стиль кваліфікаційної роботи повинні носити науковий характер. Для наукового викладу тексту притаманні смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Найважливішими засобами

вираження наукового мислення автора є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки («спочатку, насамперед, потім, по-перше тощо»), заперечення («проте, тимчасом, але, у той час як»), причинно-наслідкові відношення («таким чином, тому, внаслідок цього, крім того, до того ж»), перехід від однієї думки до іншої («раніше ніж перейти до..., звернімося до..., розглянемо, зупинимось на...»), результат, висновок («отже, значить, як висновок, підсумовуючи, слід звернути увагу...») [7].

9. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ

Безпосередній контроль за виконанням кваліфікаційної роботи здійснює науковий керівник. Кваліфікаційна робота проходить попередній захист на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи за встановленим графіком, але не пізніше ніж за три тижні до захисту. Попереднім захистом кваліфікаційної роботи за рішенням кафедри можна вважати виступ здобувача освіти на наукових конференціях різного рівня. Кафедра робить висновок про готовність роботи до

захисту перед ЕК, встановлює час роботи над зауваженнями та термін подання роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедру. Висновок-витяг із засідання кафедри – підстава для допуску роботи до захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК). На цьому самому засіданні кафедри затверджують рецензентів кваліфікаційної роботи.

Кафедра має право не пізніше ніж за 20 днів до початку екзаменів рекомендувати відсторонення здобувача освіти від виконання роботи з причин його неорганізованості чи недисциплінованості, що обов'язково фіксують у рішенні кафедри. Це підстава для порушення клопотання про відрахування здобувача за невиконання навчального плану.

Не пізніше ніж за десять днів до захисту здобувач освіти подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- виконану кваліфікаційну роботу (проект) разом з анотацією українською та іноземною мовами, ключовими словами /словосполученнями;

- письмову рецензію на кваліфікаційну роботу з рекомендованою оцінкою;

– звіт про перевірку кваліфікаційної роботи на наявність/відсутність академічного плагіату за допомогою рекомендованого Університетом програмного забезпечення.

Завантаження кваліфікаційних робіт в інституційний репозитарій ВНУ імені Лесі Українки здійснює відповідальна особа на кафедрі не пізніше, ніж за п'ять днів до захисту.

Підсумковий контроль проводиться у формі атестації, яку здійснює екзаменаційна комісія після завершення здобувачем освіти навчання на першому (бакалаврському) / другому (магістерському) рівні з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам освітньо-професійної програми.

Атестація підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівнів проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Публічний захист кваліфікаційної роботи на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти є однією з форм атестації здобувачів освіти.

Захист кваліфікаційної роботи проводять на відкритому засіданні ЕК, що працює за розкладом у

терміни, передбачені навчальними планами і графіками навчального процесу спеціальності (освітньо-професійної програми).

Повторний захист випускної кваліфікаційної роботи з метою отримання вищої оцінки не допускається. У випадку, коли результати захисту кваліфікаційної роботи не відповідають вимогам рівня атестації, ЕК приймає рішення про те, що здобувач освіти є не атестованим, про що вказується у протоколі засідання комісії. Здобувач освіти, який отримав незадовільну оцінку за результатами захисту кваліфікаційної роботи, відраховується з Університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка. Якщо здобувач освіти не з'явився на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи, то у протоколі комісії записується, що він є не атестований у зв'язку з неявкою на засідання комісії. Здобувачі освіти, які не захистили кваліфікаційні роботи у затвердженій для них термін, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи ЕК протягом трьох років після закінчення університету за умови наявності вільного ліцензованого місця за обраною освітньо-професійною програмою.

У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК зазначає у протоколі, чи може здобувач освіти подати на повторний захист ту ж саму роботу за умови її доопрацювання, чи він повинен підготувати роботу на іншу тему, затверджену відповідною кафедрою.

Під час захисту кваліфікаційної роботи, який проводять на відкритому засіданні ЕК, можуть бути присутні та брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту.

На захист випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) у ЕК подають:

– зброшурований примірник кваліфікаційної роботи (проєкту) з поданням голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) (містить довідку про успішність, висновок наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання ним ВКР (проєкту), висновок кафедри про ВКР). Форма подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) представлена в Додатку Ж;

– письмову рецензію на кваліфікаційну роботу з зазначенням рекомендованої оцінки;

- антиплагіатний висновок;
- навчальну картку здобувача освіти;
- зведену відомість про виконання здобувачами навчального плану і одержані ними оцінки з освітніх компонентів, завірену деканом факультету.

Крім цього, ЕК до захисту ВКР можуть бути подані:

- опубліковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь; для захисту магістерських робіт наявність друкованої статті (чи методичних розробок тощо) є обов'язковою;

- макети;
- зразки матеріалів і виробів;
- документи, які вказують на практичне застосування роботи тощо.

Процедура захисту включає:

- доповідь здобувача освіти про зміст роботи (проєкту);
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента;

- відповіді здобувача на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;

- заключне слово здобувача освіти;

- рішення комісії про оцінку роботи (проєкту).

У доповіді здобувачу освіти варто висвітлити такі важливі питання:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;

- мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження;

- що вдалося встановити, виявити, довести;

- якими методами це досягнуто;

- елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях;

- з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження;

- які положення не знайшли підтвердження.

У виступі повинні міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач повинен дати вичерпні відповіді на всі

зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті.

Оцінку за результатами захисту кваліфікаційної роботи виставляють після закритого обговорення в ЕК, фіксують у протоколі ЕК та оголошують (голова ЕК) на відкритому засіданні.

10. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Кваліфікаційна робота в обов'язковому порядку підлягає перевірці на наявність академічного плагіату. Інструментом для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів освіти є програмне забезпечення із відповідними налаштуваннями роботи програми, рекомендоване для використання Університетом. Перевірка на наявність академічного плагіату проводиться для електронних варіантів робіт, представлених у форматах .doc, .docx. Перевірці на академічний плагіат, як правило, підлягає основний текст роботи (від вступу до

висновків включно). Результати автоматичної перевірки не є гарантією відсутності академічного плагіату, тому вона застосовується лише як один із складників систем забезпечення якості. Виявлені програмним забезпеченням текстові збіги додатково аналізуються відповідальною особою на предмет їх ідентифікації як академічного плагіату, помилок цитування, загальновідомих знань тощо.

Кваліфікаційна робота здобувача освіти виконується ним самостійно під керівництвом наукового керівника. Такі роботи мають бути оригінальними творами. Рішення про оригінальність твору має ухвалюватися внаслідок якісного та кількісного аналізу роботи відповідальними за це особами, проте показник оригінальності форми (вираження) твору можна встановити за допомогою комп'ютерних програмних засобів. Такий показник є протилежним до показника подібності (збігів), що визначається комп'ютерною програмою внаслідок первинної перевірки тексту на наявність / відсутність академічного плагіату.

Для кваліфікаційних робіт здобувачів освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня

показник оригінальності форми (вираження) твору має становити не менше половини [16].

Зміст та оформлення робіт має відповідати вимогам (методичним вказівкам) щодо їх написання, затвердженим в Університеті. Звіт про перевірку кваліфікаційної роботи має бути проаналізований науковим керівником (за потреби членами кафедри) до дати проведення захисту відповідного виду наукової роботи.

Під час подання на кафедру кваліфікаційної роботи автор заповнює і підписує заяву-посвідчення за встановленою формою, у якій підтверджує факт відсутності в роботі академічного плагіату.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в репозитарії ВНУ імені Лесі Українки. Допустимий відсоток плагіату у кваліфікаційній роботі дорівнює нулю. У випадку виявлення ознак академічного плагіату в кваліфікаційній роботі така робота не допускається до захисту.

Перевірку текстів кваліфікаційних робіт на предмет наявності академічного плагіату здійснює призначена кафедрою відповідальна особа. Здобувач освіти несе персональну відповідальність за своєчасну перевірку

кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату. Науковий керівник здійснює контроль за перевіркою кваліфікаційної роботи на предмет наявності у ній академічного плагіату у встановлені строки.

У випадку прийняття рішення про недопуск роботи до захисту на засідання кафедри з причини наявності академічного плагіату автор має право подати апеляційну заяву на ім'я декана факультету у триденний термін з моменту, коли автор дізнався про прийняття такого рішення. Заяву розглядає створена розпорядженням декана апеляційна комісія, рішення якої може бути оскаржене.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання здобувачем освіти науково-дослідної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної освітньої кваліфікації скасовується закладом вищої освіти у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі (проєкті) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

11. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінка за захист випускової кваліфікаційної роботи (проєкту) здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у лінгвістичну та шкалу ECTS. Під час оцінювання випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувача освіти. Оцінку захисту випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) пропонує кожен член ЕК. Шляхом обговорення члени ЕК приходять до погодженої оцінки, яку голова ЕК оголошує здобувачам освіти.

Оцінюючи кваліфікаційну роботу, екзаменаційна комісія бере до уваги такі чинники:

- актуальність, новизна, значущість, ясність і доступність викладу матеріалу;

- зміст та методологія – логічність структури роботи та її відповідність обраній темі, представлення того, які методи і технології будуть застосовані, які заходи будуть втілені в дослідженні, відповідність між завданнями, заходами, ресурсами, визначення цільової аудиторії;

- самостійність, інноваційність, реалістичність, глибина результатів дослідження;

- відповідність вимогам щодо оформлення;

- змістовність доповіді здобувача під час захисту кваліфікаційної роботи;

- правильність, чіткість, аргументованість відповідей на питання членів екзаменаційної комісії;

- зауваження й рекомендації рецензента й наукового керівника.

Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту. У виступі здобувач освіти надає

відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента.

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів освіти:

90–100 балів (А) – відмінно – відмінне виконання з незначними помилками, а саме: до кваліфікаційної роботи немає суттєвих зауважень; обгрунтовано актуальність теми; тему розкрито повністю; робота містить елементи наукової новизни, має теоретичне й практичне значення; доповідь на захисті є логічною, змістовною, проголошена з вільним оперуванням матеріалу; відгук і рецензія позитивні; відповіді на питання членів екзаменаційної комісії вичерпні й переконливі; робота повністю відповідає встановленим вимогам.

82–89 балів (В) – дуже добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками, а саме: тему розкрито, але наявні недоліки, які не мають істотного значення; проаналізовано літературні джерела не в достатній кількості, елементи новизни та практичного значення представлені чітко; є зауваження в рецензії та

відгуку наукового керівника; доповідь здобувача на захисті побудована логічно, проголошена з вільним оперуванням матеріалу, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії переважно вичерпні й переконливі; робота оформлено в межах установлених вимог.

75–81 балів (C) – добре – в цілому змістова робота зі значними помилками, а саме: тему практично розкрито, але наявні недоліки, які не мають істотного значення; поверхнево проаналізовано літературні джерела, елементи новизни та практичного значення представлені не зовсім чітко; є суттєві зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника; доповідь здобувача на захисті побудована логічно, проголошена з вільним оперуванням матеріалу, однак невпевнено, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії не зовсім вичерпні й переконливі; робота оформлено в межах установлених вимог.

67–74 балів (D) – задовільно – непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками, а саме: тему роботи в основному розкрито, але є недоліки змістового характеру; нечітко сформульовано мету, завдання; властива надмірна описовість; рецензія й відгук містять зауваження, які не отримали пояснення; доповідь

прочитано за текстом або підготовлено невдало; не всі відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії є коректними або вони не одержали належної аргументації; є зауваження щодо оформлення роботи.

60–66 балів (E) – **достатньо** – виконання відповідає мінімальним критеріям, а саме: тему розкрито частково, є недоліки змістового характеру; нечітко сформульовано мету, завдання; властива надмірна описовість; рецензія й відгук містять зауваження, які не отримали пояснення; доповідь прочитано за текстом або підготовлено невдало; не на всі запитання членів екзаменаційної комісії отримали відповіді; є зауваження щодо оформлення роботи.

1–59 балів (FX) – **незадовільно** – тему роботи не розкрито; нечітко сформульовано мету, завдання; властива нелогічність, фрагментарність викладу матеріалу; рецензія й відгук містять суттєві зауваження; є суттєві зауваження щодо оформлення роботи.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання з незначними помилками
82–89	Дуже добре	B	вище середніх стандартів, але з деякими помилками
75–81	Добре	C	в цілому змістова робота зі значними помилками
67–74	Задовільно	D	непослідовно викладений матеріал зі значними недолками
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	незадовільно

Рішення ЕК про оцінку кваліфікаційної роботи приймають на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали

участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос Голови ЕК вирішальний.

Під час визначення оцінки роботи повинна бути врахована думка рецензента, виступ здобувача освіти під час захисту своєї роботи (проєкту), його відповіді на зауваження рецензента та на запитання членів комісії.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяють.

У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що здобувача не атестовано, про що здійснюють відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому випадку ЕК встановлює: може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою закладу освіти.

Здобувача освіти, який отримав незадовільну оцінку за кваліфікаційну роботу, відраховують із закладу вищої освіти. Йому видають академічну довідку встановленого зразка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ввічливість. Humanitas. Мета та завдання.
URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/purpose> (дата звернення: 03.06.2024)
2. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи. URL: <http://surl.li/jyujcm> (дата звернення: 23.05.2024)
3. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Методичні рекомендації до виконання рефератів, курсових та кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота. Київ: Талком, 2022. 94 с.
4. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота. Київ: Талком, 2022. 49 с.
5. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dob

[rochesnist/kodeks akademichnoi dobrochesnosti/](#) (дата звернення: 05.06.2024).

6. Колосок А. М. Силабус нормативного освітнього компонента «Курсова робота з теорії та практики соціальної політики» підготовки бакалавра спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення». Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 16 с. URL: <http://surl.li/mtekam> (дата звернення: 17.05.2024).

7. Колосок А. М. Силабус нормативного освітнього компонента «Курсова робота з технологій соціальної роботи та соціального забезпечення» підготовки бакалавра спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення». Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 16 с. URL: <http://surl.li/jtpzhy> (дата звернення: 17.05.2024).

8. Наука та інновації. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Наукові школи та осередки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/naukova->

[diylnist/naukovi-shkoly-ta-oseredky/](#) (дата звернення: 02.06.2024)

9. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.

10. Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проекти): Наказ ректора ВНУ ім. Лесі Українки №223-з від 31.05.2024. URL: <http://surl.li/rfaami> (дата звернення: 10.06.2024)

11. Положення про екзаменаційну комісію щодо атестації осіб, які здобувають перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівні освіти: Наказ №220-з від 29.06.2022. URL: <http://surl.li/orduza> (дата звернення: 26.05.2024).

12. Положення про навчально-наукову лабораторію соціальної роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки: рішення вченої ради ВНУ ім. Лесі Українки від 22.09.2022, протокол №12. URL: <http://surl.li/gdiypl> (дата звернення: 30.05.2024)

13. Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки: Наказ №220-з від 29.06.2022. URL: <http://surl.li/wkzgzw> (дата звернення: 04.06.2024)

14. Положення про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: Наказ №24-з від 27.01.2022. URL: <http://surl.li/iqvqyn> (дата звернення: 16.06.2024)

15. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки: Наказ №271-з від 30.08.2023. URL: <http://surl.li/tldokg> (дата звернення: 21.05.2024).

16. Положення про систему запобігання та виявлення та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі

Українки. 2024. URL: <http://surl.li/kjicls> (дата звернення: 30.05.2024).

17. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 17.05.2024).

18. Програма реалізації Стратегії розвитку Волинського національного університету імені Лесі Українки на 2020 – 2024 роки: Протокол №12 засідання вченої ради Університету від 29.10.2020. URL: <http://surl.li/xzygos> (дата звернення: 26.05.2024).

19. Про затвердження Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: Мінсоцполітики України; Наказ, Довідник, Перелік від 29.03.2017 № 518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#Text> (дата звернення: 06.06.2024).

20. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.06.2024)

21. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта /

Педагогіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 520 від 11.05.2021 р. URL: <http://surl.li/tdyemf> (дата звернення: 13.06.2024)

22. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 556 від 24.04.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf> (дата звернення: 15.05.2024)

23. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 557 від 24.04.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-Sotsial.robota-bakalavr-VO.18.01.pdf> (дата звернення: 16.05.2024)

24. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 734 від 24.04.2019 р. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/232-Sotsial.Zabezpech-bakalavr-VO.18.01.pdf> (дата звернення: 14.05.2024)

25. Статут Волинського національного університету імені Лесі Українки (нова редакція): Наказ МОН України від 13.10.2020 р. №1267. Луцьк, 2020. 44 с. URL: <http://surl.li/ektbzs> (дата звернення: 02.06.2024)

26. Стратегія розвитку Волинського національного університету імені Лесі Українки на 2020 – 2024 роки: Протокол №12 засідання вченої ради Університету від 29.10.2020. URL: <http://surl.li/mtuvxb> (дата звернення: 26.05.2024).

ДОДАТКИ

*містять приклади затверджених у Волинському національному університеті форм документації відповідно до Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проекти): протокол №7 Вченої ради від 31.05.2024; Наказ ректора №223-з від 31.05.2024.
URL: <http://surl.li/kgcuxm> (дата звернення: 10.06.2024).*

**Форма заяви про затвердження теми
кваліфікаційної роботи (проєкту)**

Деканові

(назва факультету)

Волинського національного
університету імені Лесі Українки

(прізвище, ініціали)

студента (ки) _____ групи
спеціальності _____
освітньо-професійної програми

(прізвище, ім'я, по батькові)

Заява

Прошу (магістерської)	затвердити	тему роботи	бакалаврської (проєкту)
--------------------------	------------	----------------	----------------------------

Науковим керівником призначити

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Дата

Підпис

Візи:

Завідувач кафедри

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту)

Додаток Б

Форма завдання на кваліфікаційну роботу (проект)

**Волинський національний університет
імені Лесі Українки**

Факультет _____

Кафедра _____

Освітній рівень _____

Спеціальність _____

(код і назва)

Освітньо-професійна програма _____

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри**

«__» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(ПРОЄКТ) ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

Керівник роботи (проекту)

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання здобувачем роботи (проекту)

3. Мета та завдання кваліфікаційної роботи (проєкту)

4. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
<i>Підготовчий етап</i>			
1	Вибір теми кваліфікаційної роботи, затвердження теми і наукового керівника на засіданні кафедри.	До 25.09.20__	
2	Ознайомлення зі станом вивченості проблеми, проведення огляду та аналізу аналогічних розробок. Розробка плану кваліфікаційної роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження. Затвердження теми кваліфікаційної роботи на вченій раді факультету	До 01.12.20__ <i>(для здобувачів ОС «Магістр»)</i> До 01.11.20__ <i>(для здобувачів ОС «Бакалавр»)</i>	
<i>Основний етап</i>			
3	Теоретична частина. Аналіз джерел наукової літератури,	До __.__.20__	

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
	розробка та апробація методики дослідно-експериментальної роботи. Збирання фактичного матеріалу, його систематизація, класифікація, інтерпретація. Консультації наукового керівника.		
4	Практична частина. Підготовка до практичної частини роботи (аналіз, підбір, розробка матеріалів, необхідних для практичної частини роботи, їх класифікація, інтерпретація). Проведення експериментальної роботи. Консультації наукового керівника.	До __.__.20__	
<i>Оформлювальний етап</i>			
5	Аналіз отриманих даних, порівняння, обробка, оцінка, інтерпретація, оформлення результатів дослідження. Консультації наукового керівника.	До __.__.20__	
6	Формулювання висновків та рекомендацій. Оформлення анотації. Консультації наукового керівника. Подання кваліфікаційної роботи на перевірку науковому керівникові.	До __.__.20__	

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
<i>Підсумковий етап</i>			
7	Отримання відгуку керівника та рецензії від кваліфікованого спеціаліста відповідного профілю. Попередній захист кваліфікаційної роботи. Доопрацювання роботи з урахуванням рекомендацій після попереднього захисту. Отримання рекомендації кафедри про допуск до захисту.	не пізніше ніж за три тижні до захисту	
8	Подання виконаної кваліфікаційної роботи, рецензії на неї з рекомендованою оцінкою та звіту про перевірку наявності/відсутності академічного плагіату на кафедрі	Не пізніше ніж за десять днів до захисту	
9	Захист кваліфікаційної роботи	За графіком	

Здобувач освіти

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

Керівник роботи (проєкту)

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

Додаток В

**Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи
(проєкту)**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра _____

На правах рукопису¹

ПЕТРЕНКО ПЕТРО ПЕТРОВИЧ

**СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ СІМЕЙ З ДІТЬМИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ДОСВІД**

Спеціальність: _____ «_____»
(код) (назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма _____
(назва)

Науковий керівник
ІВАНЕНКО ІВАННА ІВАНІВНА
науковий ступінь, вчене звання

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол №__
засідання кафедри _____
від _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЛУЦЬК – 20__

¹ Зазначати тільки для магістерських робіт

Орієнтовний зразок оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Прізвище та ініціали автора. Тема кваліфікаційної роботи: робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» / «Магістр» / Волинський національний університет імені Лесі Українки: шифр спеціальності. Луцьк, 20___. __с.

Мета дослідження полягає у Об'єктом дослідження є Предмет дослідження – ... У кваліфікаційній роботі проаналізовано ... Наголошено на ... Представлено ... Звернено увагу ... Розкрито ... Розглянуто ... Виокремлено ... Розроблено та впроваджено

Ключові слова:

SUMMARY²

Surname and initials. Topic: Master's thesis: / Lesya Ukrainka Volyn National University. Specialty code. Lutsk, 20___. __ p.

The purpose of the study is ... The object of the study is ... The subject of the study is ... In the thesis it was analyzed ... It is emphasized that was carried out ... was developed. ...

Key words:

²Анотація англійською мовою тільки для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»

Орієнтовна форма оформлення змісту кваліфікаційної роботи (проєкту)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ <i>(за необхідності)</i>	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	7
1.1. Назва підрозділу	7
1.2. Назва підрозділу	12
1.3. Назва підрозділу	18
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	24
2.1. Назва підрозділу	24
2.2. Назва підрозділу	32
2.3. Назва підрозділу	40
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	55

Форма подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (проєкту)

**Волинський національний університет
імені Лесі Українки**

**Подання
голови екзаменаційної комісії щодо захисту
кваліфікаційної роботи (проєкту)**

Скеровується здобувач освіти _____

(прізвище та ініціали)

до захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) за спеціальністю _____

освітньо-професійною програмою _____

на тему: _____

(назва теми)

Кваліфікаційна робота (проєкт) і рецензія додаються.

Декан факультету

(назва факультету)

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Довідка про успішність

_____ за період навчання

(прізвище та ініціали здобувача освіти)

на факультеті _____

(назва факультету)

з 20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю, освітньо-професійною програмою з таким розподілом оцінок за: лінгвістичною шкалою: відмінно __%, дуже добре __%, добре __%, задовільно

___ %; достатньо ___ %; шкалою ECTS: А ___ %; В ___ %;
С ___ %; D ___ %; E ___ %.

Методист факультету

(назва факультету)

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)

Здобувач (ка) освіти _____

Керівник роботи (проєкту) _____

(підпис)

« ___ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (проєкт)

Випускна робота (проєкт) розглянута. Здобувач (ка) освіти

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту цієї кваліфікаційної роботи
(проєкту) в ЕК.

Завідувач кафедри

(назва кафедри)

(підпис)

(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« ___ » _____ 20__ року

**Орієнтовна форма рецензії
на кваліфікаційну роботу (проект)**

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет
імені Лесі Українки**

Рецензія

на бакалаврську (магістерську) роботу здобувача освіти

(назва спеціальності, освітньо-професійної програми)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема бакалаврської (магістерської) роботи _____

Актуальність теми _____

Наявність самостійних розробок автора _____

Практична цінність і основні висновки і рекомендації _____

Наявність недоліків _____

Оцінка рецензента (за бальною та розширеною лінгвістичною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «достатньо», «задовільно», «незадовільно»)) _____

Рецензент _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ, посада)

«__» _____ 20__ року

**Приклади оформлення бібліографічного опису
в списку використаних джерел кваліфікаційної роботи
з урахуванням національного стандарту України
ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p align="center">Книги: один автор</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Докаш В.І. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навч. посібник. Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 352 с. 2. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. 3. Колосок А. М. Маркетингові дослідження : конспект лекцій. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2019. 73 с. 4. Колосок А. М. Проектний аналіз : методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2017. 20 с. 5. Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с. 6. Степаненко В. І. Соціально-педагогічна профілактика різних форм поведінкових девіацій обдарованих

	<p>учнів : навч.-метод. посіб. для студентів спец. «Соціальна робота». Київ : Талком, 2019. 106 с.</p> <p>7. Степаненко В. І. Профілактика поведінкових девіацій обдарованих учнів у закладах загальної середньої освіти: монографія. Київ : Талком, 2019. 489 с.</p> <p>8. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>9. Чернета С. Ю. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців з соціальної роботи до надання соціальних послуг: монографія. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. 365 с.</p> <p>10. Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
<p>Книги: Два автори</p>	<p>1. Буднік С. В., Колосок А. М. Акваріуміст-початківець : навч. посіб. Вид. 3-тє, випр. та доповн. Луцьк : Вежа – Друк, 2018. 180 с.</p> <p>2. Колосок А. М. , Павлов В.І. Соціальне партнерство на ринку праці в Україні: монографія. Рівне: НУВГП, 2009. 223 с.</p> <p>3. Петришина М. О., Петришин О. А.</p>

	<p>Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд- ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія «Наукові доповіді»).</p>
<p>Книги: Три автори</p>	<p>1. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Наскрізна програма з практики зі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія». навч.-метод. посіб. Київ: Талком, 2022. 138 с.</p> <p>2. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота: методичні рекомендації. Київ: Талком, 2022. 49 с.</p> <p>3. Коленда Н. В., Черчик Л. М., Колосок А. М. Соціальний діалог у системі забезпечення соціальної безпеки: теоретико-прикладний аспект : монографія. Луцьк: Терен, 2017. 156 с.</p> <p>4. Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) /</p>

	<p>Служба безпеки України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого).</p> <p>5. Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
<p>Книги: Чотири і більше авторів</p>	<p>1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>2. Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>3. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<p>1. Соціальна робота з сім'ями: теорії моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / Кол. авт. за заг. ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 323 с.</p> <p>2. Колосок А. М. Соціальна та</p>

	<p>демографічна статистика : конспект лекцій / упорядник Андрій Мирославович Колосок. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2022. 68 с.</p> <p>3. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.</p> <p>4. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.</p> <p>5. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>6. Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.</p>
Автор(и) та перекладач(і)	Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.
Без автора	<p>1. Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені</p>

	<p>Ярослава Мудрого»; т. 1).</p> <p>2. Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>3. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.</p> <p>4. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>5. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В.Я.Тацій, А.П.Гетьман, О.Г.Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.</p> <p>6. Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>7. Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	<p>1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія</p>

	<p>держави і права України. 848 с.</p> <p>2. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В.В.Сташис, В.Я.Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p> <p>3. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О.В.Стовба. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>1. Белкіна-Ковальчук О. Віталіївна. Формування критичного мислення учнів початкових класів у процесі навчання: автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Луцьк : ВДУ ім. Лесі Українки, 2006. 21 с.</p> <p>2. Колосок А. М. Становлення системи соціального партнерства на ринку праці регіону : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07. Львів : ІРД НАН України, 2009. 21 с.</p> <p>3. Степаненко В. І. Теорія і практика профілактики поведінкових девіацій обдарованих учнів у закладах загальної середньої освіти:</p>

	<p>автореферат дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. 44 с.</p> <p>4. Чернета С. Ю. Теорія та практика підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг: реферат дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 43 с.</p>
<p>Дисертації</p>	<p>1. Белкіна-Ковальчук О. В. Формування критичного мислення учнів початкових класів у процесі навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Луцьк : ВДУ ім. Лесі Українки, 2006. 215 с.</p> <p>2. Колосок А. М. Становлення системи соціального партнерства на ринку праці регіону : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07. Львів : ІРД НАН України, 2009. 219 с.</p> <p>3. Степаненко В. І. Теорія і практика профілактики поведінкових девіацій обдарованих учнів у закладах загальної середньої освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. 603 с.</p> <p>4. Чернета С. Ю. Теорія та практика підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг: дис. ... д-ра пед.наук: 13.00.05. Полтава: ДЗ «ЛНУ</p>

	імені Тараса Шевченка», 2023. 546 с.
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>2. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С.2–4.</p> <p>3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. <i>Голос України</i>. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.</p> <p>4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). <i>Офіційний вісник України</i>. 2013. № 3. Ст. 91.</p> <p>5. Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. <i>Офіційний вісник України</i>. 1998. № 28. Ст. 1062.</p> <p>6. Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment European Court of Human Rights, 10 June 1996.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО</i></p>

	<p><i>України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води.</p>

	<p>Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107- 1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / павотр.я-уд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p>

	<p>2. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.</p> <p>3. Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997– 2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11с.</p>
<p>Частина видання: книги</p>	<p>1. Белкіна-Ковальчук О. В. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в закладах освіти. <i>Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики</i> : колективна монографія / за ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, 2021. С. 176-217.</p> <p>2. Чернета С. Соціально-правовий захист жертв домашнього насильства. <i>Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики</i>: колективна монографія. / За ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, 2021. С. 57-89.</p> <p>3. Cherneta S. Y., Sushyk N. S. Motivational component in the system of training future specialists in social work to providing social services. <i>Psychology</i></p>

and pedagogy in XXI century: methodological framework of the activities of psychologist and educator: collective monograph. A. O. Bessarab, O. I. Ivanytsky, O. M. Kikinezhd, I. R. Petrovska, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 160–187.

4. Степаненко В. І. Особливості дистанційного консультування в соціальній роботі з різними категоріями клієнтів. *Сучасний науково-педагогічний дискурс у вирішенні освітніх проблем: кол. монографія / за наук. ред. С. Я. Харченка; Держ.закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка».* Старобільськ. К.: Талком, 2021. С. 176–197.

5. Stepanenko V. Baidala V. Preparation planning of education projects for prevention of behavioral deviance among talented general secondary education students. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina.* Prague, OKTAN PRINT s.r. o., 2020. P.614 – 623.

6. Kamiński R., Kolosok A., Polinkevych O. Metody pomiaru wyników realizacji koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu. *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jako przedmiot*

	<p><i>sprawozdawczości niefinansowej w świetle regulacji prawnych i doświadczeń praktycznych w Polsce i na Ukrainie/</i> Redakcja naukowa Ryszard Kamiński. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2020. S. 78-86.</p> <p>7. Polinkevych O., Kolosok A. Rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu na Ukrainie. <i>Ekonomiczne, społeczne i prawne aspekty zarządzania przedsiębiorstwami kontekst kryzysu politycznogospodarczego/</i> Redakcja naukowa Monika Dobska, Ryszard Kamiński. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2022. S. 199-225.</p>
<p>Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Колосок А. М. Актуальні аспекти соціального захисту населення. Актуальні проблеми соціальної роботи та соціального забезпечення: європейський та національний вимір: матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (27–29 травня 2021 року) / за заг. ред. С. Ю. Чернети. Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2021. С. 34-38.</p> <p>2. Колосок А. М. Статистика соціального захисту населення у територіальних громадах. Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення: матеріали XIII міжнародної науково-</p>

практичної конференції (18 травня 2022 р.) / за ред. В.З. Антонюка, С.Ю. Чернети та ін.. Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 98- 102.

3. Степаненко В. І. Критичне мислення як основа соціальної згуртованості та когнітивної безпеки в умовах інформаційної агресії. *Згуртованість суспільства в умовах воєнного стану: актуальність, виклики та шляхи їх подолання* : збірник тез Всеукр. наук.-практ. конфер. з міжнар. участю, (м. Кривий Ріг, 16-17 трав. 2024 р.). Кривий Ріг : КДПУ ; Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2024. 396 с. С. 108–110.

4. Степаненко В. І. Адаптивні інформаційно-комунікативні технології в інклюзивній освіті. Інклюзивна освіта та навчання в сучасних умовах трансформацій: психолого-педагогічні основи інклюзивної освіти: матер. всеукр. наук.-пед. підвищ. кваліф., 23 січня – 5 березня 2023. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 149–151.

5. Чернета С. До питання готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. *Соціальна робота: виклики сьогодення* : зб. наук. пр. за матеріалами XII Міжнар. наук.-практ. конфер. / за заг. ред. О. В.

	Сороки, С. М. Калаур, Г. В. Лещук. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2023. С. 49–51.
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Баулін Ю.В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>2. Гончаренко В.Д. Повне зібрання законів Російської імперії. <i>Велика українська юридична енциклопедія</i>. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574.</p> <p>3. Ріяка В.О. Декларація митна. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>4. Bergmann P.G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica</i>. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>2. Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>3. Колосок А. М. Зарубіжний досвід соціально-трудового партнерства та</p>

	<p>проблеми його впровадження в Україні. <i>Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції</i>: зб. наук. пр. Рівне: НУВГП, 2007. Вип. XIII. №2. С.135-148. (Сер.: Зайнятість, праця та соціальна інфраструктура).</p> <p>4. Степаненко В. І. Використання інформаційно-комунікативних технологій у профілактичній соціальній роботі. <i>Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки</i>. 2021. № 1 (339). Ч. 2. С. 80–93. DOI: 10.12958/2227-2844-2021-1(339)-2-80-93.</p> <p>5. Чернета С., Белкіна-Ковальчук О. Підготовка фахівців із соціальної роботи до професійної діяльності з надання соціальних послуг. <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 2 (49). С. 236-240.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Колосок А. М. Статистичний аналіз соціального захисту населення у територіальних громадах. <i>Ввічливість. Humanitas</i>. 2022. №1. С. 152-158. DOI: https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.1.22</p> <p>2. Степаненко В. І., Степаненко В. В. Використання потенціалу соціальних</p>

	<p>мереж у формуванні критичного мислення здобувачів вищої освіти. <i>Education and Pedagogical Sciences. Освіта та педагогічна наука</i>. 2022. №1 (179). С. 71–80. DOI: https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-71-80</p> <p>3. Белкіна-Ковальчук О. Постановка мети як важлива складова ефективного коучингу. <i>Ввічливість. Humanitas</i>. 2022. №4. С. 3-7.</p> <p>4. Чернета С. Сучасні характеристики молоді як об'єкта та суб'єкта в системі соціальних послуг. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>. 2021. № 1(6). С. 192-203.</p> <p>5. Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>6. Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>7. Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. C1</p>
<p>Рецензії</p>	<p>1. Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче</i>. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третякова В. Г.</p>

	<p>Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>2. Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.</p> <p>3. Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. <i>Journal of Criminal Justice Education</i>. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S., Andrews A. In the shadow of death: Restorative justice and death row families. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.</p>
Електронні ресурси	
Книги	<p>Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/2980 (дата звернення: 22.08.2023).</p>
Законодавчі документи	<p>1. Про соціальні послуги. Закон України від 17.01.2019 № 2671- VIII / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text (дата звернення: 22.08.2023)</p> <p>2. Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу</p>

	<p>сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 р. № 632 / Кабінет Міністрів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15 (дата звернення: 22.08.2023).</p> <p>3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 23.07.2023)</p> <p>4. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353/ Кабінет Міністрів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text (дата звернення: 22.08.2023)</p>
<p>Періодичні видання</p>	<p>1. Колосок А. М., Скорук О. В. Практичні аспекти соціальної відповідальності бізнесу. <i>Науковий журнал Луцького національного технічного університету «Економічний Форум»</i>. 2018. № 2. С. 349-355. URL: http://lutskntu.com.ua/sites/default/files/economichniy_forum_2.pdf (дата звернення: 12.06.2024)</p> <p>2. Karaman O., Stepanenko V., Yurkiv Y. Propensity for Suicide among Gifted Schoolchildren of General</p>

	<p>Secondary-Education Establishments: the Role of Deviant Behavior. <i>European Online Journal of Natural and Social Sciences</i>. 2020. №9 (4). P. 798–807. URL: https://european-science.com/eojnss/article/view/6104 (Last accessed: 12.06.2023)</p> <p>3. Belkina-Kovalchuk O. V., Durmanenko E. A., Martyniuk T. A, Petruk V. V., Cherneta S. Y. School Mediation as A Means of Preventing Social Maladjustment of Students from Risk Groups. <i>Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment</i>. 2021. Vol. 9 No. 5. P. 546-554. URL: https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/jiddt/article/view/8418 (Last accessed: 17.03.2022).</p>
<p>Сторінки з веб-сайтів</p>	<p>Волинський національний університет імені Лесі Українки: веб-сайт. URL: https://vnu.edu.ua/uk (дата звернення: 02.06.2024)</p> <p>Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 19.02.2021).</p>

Методичне видання

**Світлана Юріївна ЧЕРНЕТА,
Вікторія Іванівна СТЕПАНЕНКО,
Олена Віталіївна БЄЛКІНА-КОВАЛЬЧУК,
Андрій Мирославович КОЛОСОК**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ
БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ,
231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА,
232 СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Методичні рекомендації

*Друкується в авторській редакції
Обсяг 4 ум. авт. арк. (електронний варіант)*